

Sekwester en de bevoegdheid van de vrederechter

De materiële bevoegdheid met betrekking tot het sekwester

Ingevolge het nieuwe artikel 597 Ger.W. is aan de vrederechter een nieuwe bijkomende bevoegdheid toegekend. Met name werd aan de vrederechter de bevoegdheid toegekend om over te gaan tot aanstelling van een sekwester. Deze bevoegdheidsuitbreiding kwam er ingevolge artikel 135 van de wet van 30 juli 2013 betreffende de invoering van de familie- en jeugdrechtbank. Deze wet werd van kracht op 1 september 2014.

Voor de wetswijziging lag de bevoegdheid bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg of koophandel ingevolge art. 584,1° Ger.W. ('De voorzitter kan ondermeer sekwesters aanstellen') alsook ingevolge de artikelen 585,1° Ger.W. ('De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg doet op verzoekschrift uitspraak over de aanvragen tot benoeming van scheidsrechters, deskundigen, vereffenaars of sekwesters, wanneer de overeenkomst tussen partijen of de wet hem die benoeming opdraagt') en 588,1° Ger.W. ('De voorzitter van de rechtbank van koophandel doet op verzoekschrift uitspraak op de vorderingen tot aanwijzing van scheidsrechters, deskundigen, vereffenaars of sekwesters, wanneer de overeenkomst onder partijen of de wet hem die aanwijzing opdraagt').

Inmiddels werd door de wet van 30 juli 2013 de bevoegdheid van de voorzitter om sekwesters aan te stellen uit artikel 584,1° Ger.W. gelicht, maar artikel 585,1° en 588,1° Ger.W. bleven ongewijzigd.

De rechtsfiguur van de sekwester

In het Burgerlijk Wetboek wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds het conventioneel sekwester en anderzijds het gerechtelijk sekwester.

Het bij overeenkomst bedongen sekwester is de bewaargeving, door een of meer personen, van een zaak waarover geschil bestaat, in handen van een derde, die zich verbindt de zaak, nadat het geschil zal zijn uitgemaakt, terug te geven aan degene aan wie zij krachtens de beslissing zal toekomen (art. 1956 Ger.W.).

Het gerechtelijk sekwester wordt aangesteld over een onroerend of roerend goed of over een roerend goed waarvan de eigendom of het bezit tussen twee of meer personen in geschil is (art. 1961,2° Ger.W.).

De rechtsleer heeft aan deze twee vormen van sekwester een variante van het gerechtelijk sekwester toegevoegd, nl. het 'wettelijk' sekwester¹, waarbij een sekwester wordt bevolen over de roerende goederen die onder een schuldenaar in beslag genomen zijn en van zaken die een schuldenaar tot kwijting van zijn schuld aanbiedt (art. 1961,1° en 3° Ger.W.).

Het wettelijk sekwester

Met name de figuur van het wettelijk sekwester heeft een grote verwevenheid met het beslagrecht. Expliciet wordt gesteld dat de rechter het sekwester kan bevelen van in beslag genomen goederen. Het sekwester is derhalve een conservatoire maatregel ter aanvulling van het beslag.²

Bij een bewarend beslag houdt de beslagene het bezit en het genot over de in beslag genomen goederen. Indien er echter acute dreiging is dat de in beslag genomen goederen zouden kunnen worden onttrokken of beschadigd, kan het sekwester als aanvullende maatregel worden overwogen. De acute dreiging impliceert het spoedeisend karakter.

Problematiek van de materiële bevoegdheid

Krachtens het oude artikel 584 Ger.W. was de bevoegdheid m.b.t. het sekwester toegewezen aan de voorzitter van de rechtbank. Deze bevoegdheid is zoals eerder gestipuleerd thans aan de vrederechter toebedeeld. De motivering schuilt in de verwijzing naar de vrederechter als buurtrechter en derhalve de aangewezen rechter om tot aanstelling van sekwesters over te gaan. Specifiek met betrekking tot de aanstelling van een wettelijk sekwester is de materiële bevoegdheidskeuze opmerkelijk en betreurenswaardig. Veel

1 B. TILLEMANN, *Bewaargeving en sekwester*, Antwerpen, Kluwer, 2000, nr. 879.

2 P. VAN OMMESLAGHE, "Het gerechtelijk sekwester in het handelsrecht", *TBH* 1999, nr. 14, 241.

meer dan de vrederechter lijkt de beslagrechter de aangewezen rechter.

Onmiddellijk na de bevoegdheidshertekening rezen trouwens een aantal problemen. Vrederechters werden geconfronteerd met zaken waar ze niet mee vertrouwd waren en voorzitters van de rechtbank verklaarden zich onbevoegd, verwijzend naar de algemene omschrijving van het nieuwe art. 597 Ger.W.³

De beslagrechter als ‘natuurlijke’ rechter

Bij een ‘wettelijk’ sekwester wordt de sekwester aangesteld over de in beslag genomen roerende goederen. Specifiek bij een bewarend beslag zal de schuldeiser zich bij verzoekschrift wenden tot de beslagrechter teneinde de vereiste toelating te krijgen. De beslagrechter zal, alvorens een beschikking te wijzen, het verzoek grondig bestuderen. Indien een sekwesteraanstelling aangewezen is (bijvoorbeeld bij makkelijk verplaatsbare goederen e.d.) dient onder de huidige regelgeving de schuldeiser zich vervolgens te wenden tot de vrederechter, die het dossier op zijn beurt opnieuw zal dienen te bestuderen. Het tijd- en middelenverlies zowel in hoofde van de schuldeiser als in hoofde van de vrederechter is voor de hand liggend, abstractie makend van de opgebouwde expertise in hoofde van de beslagrechters, die onbenut wordt gelaten. Verder komt hierbij de vraag naar de territoriaal bevoegde vrederechter naar boven, wat de verwarring en vertraging enkel kan vergroten.

Bij een ‘wettelijk’ sekwester ligt het spoedeisend karakter voor de hand. Het is immers de acute dreiging (van ontdraging) met betrekking tot het in beslag genomen goed dat aan de grondslag zal liggen van het verzoek en de mogelijke toekenning van het sekwester. Teneinde tegemoet te komen aan het spoedeisend karakter is de beslagrechter beter uitgerust – ingebed in de rechtbank van eerste aanleg – dan de vrederechter. We denken hier meer in het bijzonder aan specifieke materies in havengebieden, op luchthavens e.d., waarbij elke vorm van tijdverlies tot desastreuze gevolgen kan leiden op economisch gebied. Wij denken hierbij

onder meer aan beslag op lading van zeeschepen (autoschepen zijn maar 4 tot 6 uur in de haven aanwezig), beslag bij diamanthandel, vrachtwagens van vreemde vennootschappen op doorreis e.d. In zulke gevallen met internationale partijen is een snelle en adequate sekwesteraanstelling als bijkomend middel bij het (bewarend/uitvoerend) beslag dikwijls een noodzaak die bij hoogdringendheid dient te worden bekomen.

Alhoewel onder de oude regelgeving de voorzitters van de rechtbanken bevoegd waren, was het in de praktijk vaak zo dat de beslagrechter toch kennis nam van de verzoekschriften tot aanstelling sekwester naar aanleiding van een bewarend beslag, bv. doordat hij daartoe door de voorzitter was aangewezen of omdat de praktijk in de rechtbank in die zin gevestigd was.⁴

Ook in de heersende wetgeving is de aanstelling tot sekwester door de beslagrechter zelf door de wetgever nog steeds uitdrukkelijk voorzien, nl. bij bewarend en uitvoerend beslag op onroerend goed (art. 1443 en 1572 Ger.W.), bewarend en uitvoerend scheepsbeslag (art. 1471 en 1551 Ger.W.), uitvoerend beslag op dieren (art. 1509 Ger.W.) en bij uitvoerend beslag op tak- en wortelvaste vruchten (art. 1531 Ger.W.).⁵ Bijkomend is er de algemene bevoegdheid die voortvloeit uit art. 1395 Ger.W. en waarbij aan de beslagrechter de bevoegdheid wordt toegekend over alle vorderingen betreffende bewarende beslagen (middelen tot tenuitvoerlegging e.d.).

Bijkomend is het zeer de vraag of het wel de eigenlijke bedoeling was van de wetgever om de bevoegdheid tot aanstelling van een sekwester over te dragen aan de vrederechter. De wetgever zoekt, blijkens de voorbereidende werken⁶, zijn inspiratie in het advies voor de Hoge Raad voor de Justitie van 1 december 2010 over het voorontwerp van wet betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank.⁷ Echter, uit het advies blijkt duidelijk dat het geenszins de bedoeling was van de Hoge Raad om de vrederechter een al-

3 D. SCHEERS, “Sekwester en de vrederechter: sneller gescheiden als getrouwd”, *RW* 2014-15, 562.

4 E. DIRIX en K. BROECKX, *Beslag*, APR, Kluwer, 2010, nr. 436.

5 E. DIRIX en K. BROECKX, *Beslag*, APR, Kluwer, 2010, nr. 436.

6 <http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/53/0682/53K0682013.pdf>

7 http://www.hrij.be/sites/5023.b.fedimbo.belgium.be/files/press_publications/a0068b.pdf

gemene bevoegdheid te geven voor de aanstelling van sekwesters. Onder nr. 5 op p. 6 lezen we: 'De bevoegdheid tot aanstelling van een sekwester voor onbeheerde goederen die thans toebehoort aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg (art. 584, 3° Ger.W.) kan perfect worden toegewezen aan de vrederechter als zijnde de buurrechter.' Het was dus veeleer de bedoeling de vrederechter enkel een specifieke bevoegdheid te geven met betrekking tot de aanstelling van een sekwester, nl. enkel en alleen bij onbeheerde goederen in het kader van een nalatenschap.

BESLUIT

Uit alle aangehaalde elementen, zowel proces- en handelseconomisch, wettekstueel, praktisch als legalistisch blijkt dat specifiek met betrekking tot het 'wettelijk' sekwester het de beslagrechter is, veel meer dan de vrederechter, die de natuurlijk bevoegde rechter is om kennis te nemen van verzoeken tot aanstelling van een sekwester.

In die zin is het wetsvoorstel van 14 januari 2015 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek wat de aanstelling van een sekwester betreft toe te juichen.⁸ Zo wordt in het aangehaalde wetsvoorstel onder meer gepleit om een artikel 1395/1 in het Gerechtelijk Wetboek in te voegen dat stelt dat de beslagrechter uitspraak doet over de verzoeken tot aanstelling van sekwesters in zaken die behoren tot zijn bevoegdheid. In die zin zal dezelfde rechter kunnen oordelen over de verzochte beslagmaatregel en de aanstelling van een sekwester in één verzoekschrift.

Auteurs:

Marc Beerten, *Gerechtsdeurwaarder*

Kris Slabbaert, *Kandidaat-gerechtsdeurwaarder*

⁸ <http://www.dekamer.be/FLWB/PDF/54/0792/54K0792001.pdf>